

JULIUSZ HR. OSTROWSKI.

KSIEGA HERBOWA RODÓW POLSKICH.

Zeszyt II.

WARSZAWA.

SKŁAD GŁÓWNY KSIĘGARNIA ANTYKWARSKA
B. BOLCEWICZA.
Plac Saski Nr. 5.

DRUK JÓZEFA SIKORSKIEGO, WARECKA № 14.
1898.

UPRASZA SIĘ O NADSYŁANIE PRENUMERATY NA DALSZY ZESZYTY.

br. 29978

Дозволено Цензурою
Варшава 20 Января 1898 г.

BES—(*Beess*), Bies.

— 133 —

BETMAN.

— 134 —

BEYNART I.

— 135 —

BEYNART II.

— 136 —

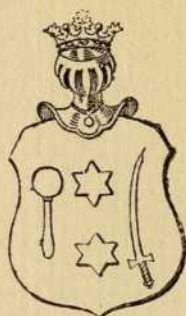
BEYNART III.

— 137 —

BEYZYM cz. Pogon odm., Ochota.

— 138 —

BEZPALIJ.

— 139 —

BEZTRWOGI.

— 140 —

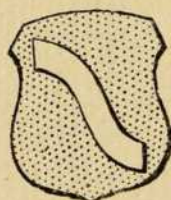
BIAŁA.

— 141 —

BIAŁACHOWSKI cz. Jastrzębiec odm.

— 142 —

BIAŁĘGA.

— 143 —

BIAŁOBŁOCKI cz. Białynia odm.

— 144 —

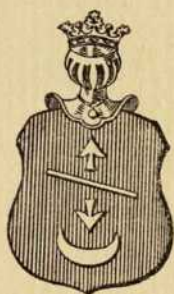
BIAŁOBŁOCKI cz. Ogończyk odm.

— 145 —

BIAŁOGŁOWSKI.

— 146 —

BIAŁOKUROWICZ cz. Pocisk odm.

— 147 —

BIAŁOSKÓRSKI.

— 148 —

BIAŁYNIA.

— 149 —

BIANKI (*Bianchi*) cz. Lis odm.

— 150 —

BIDERMAN (*Biedermann*).

— 151 —

BIBERSZTEIN, (*Bieberstein*) cz. Momot.

— 152 —

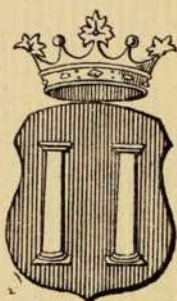
BIEGACZEWICZ cz. Poraj odm.

— 153 —

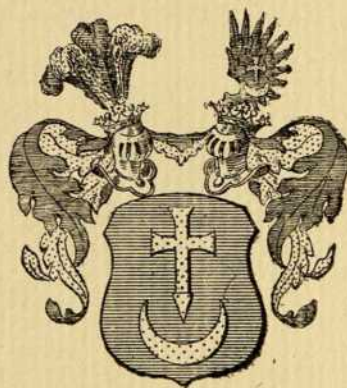
BIEL cz. Kościeszka odm.

— 154 —

BIELAK.

— 155 —

BIELAŃSKI cz. Szeliga odm.

— 156 —

BIELIKOWICZ cz. Bielikoicz.

— 157 —

BIELIŃSKI cz. Bieliński.

— 158 —

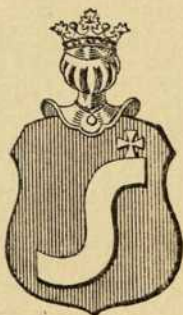
BIELIŃSKI Hrabia cz. Junosza odm.

— 159 —

BIELIŃSKI Hrabia, cz. Szeliga odm.

— 160 —

BIELINY cz. Byliny.

— 161 —

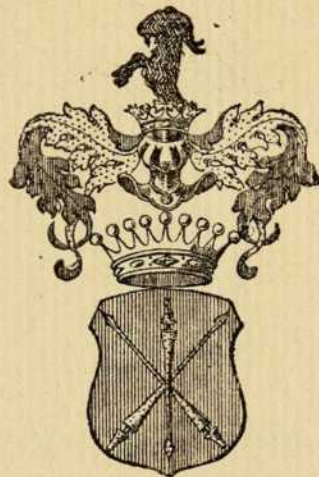
BIELSKI.

— 162 —

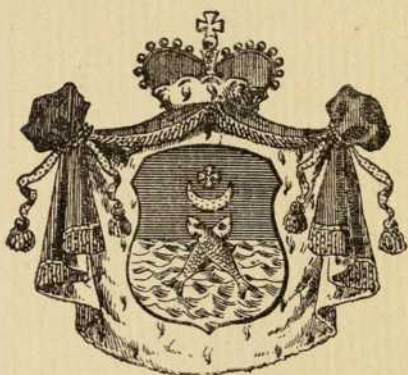
BIELSKI Baron.

— 163 —

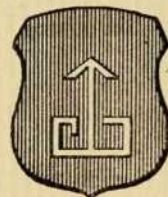
BIELSKI Hrabia cz. Jelita odm.

— 164 —

BIĘŁOSIELSKI-BIĘŁOZIERSKI Książę.

— 165 —

BIENICKI cz. Siekierz odm.

— 166 —

BIENIEWIEC.

— 167 —

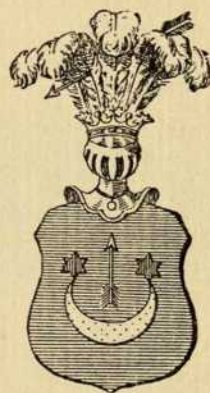
BIĘNKOWSKI cz. Korwin odm.

— 168 —

BIENKUŃSKI cz. Bajbuza odm.

— 169 —

BILIŃSKI cz. Sas odm.

— 170 —

BIRKUT.

— 171 —

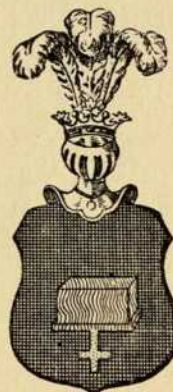
BISKUPIEC.

— 172 —

BISZPINK (*Bisping*) cz. Gallen.

— 173 —

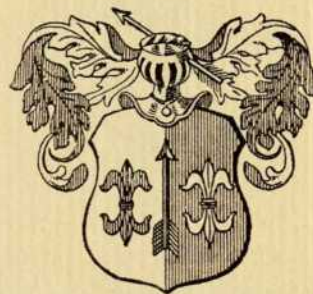
BIWOJNO (*Biwoyno*) cz. Mogiła odm.

— 174 —

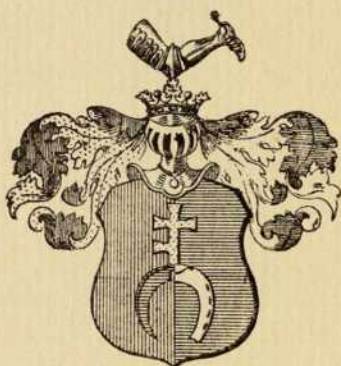
BLACHA I cz. Budwicz.

— 175 —

BLACHA II cz. Budwicz.

— 176 —

BLANK cz. Prus III odm.

— 177 —

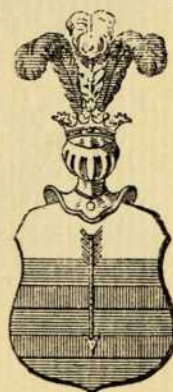
BLANKENSZTEIN I. (*Blankenstein.*)

— 178 —

BLANKENSZTEIN II.

— 179 —

BLANKENSZTEIN III.

— 180 —

BLOCH.

— 181 —

BLOCK cz. Trzy orle skrzydła.

— 182 —

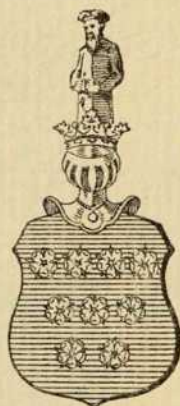
Według heraldyków polskich.

BLUMBERK.

— 183 —

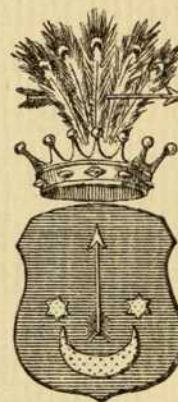

Według heraldyków niemieckich.

BLUM.

— 184 —

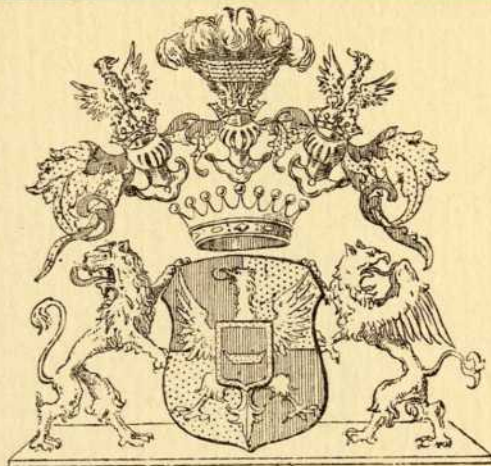
BŁAŻOWSKI Baron cz. Sas odm.

— 185 —

BŁESZYŃSKI cz. Suchekomnaty odm.

— 186 —

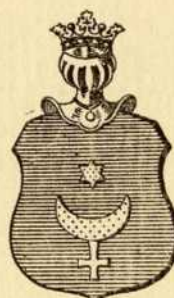
BNIŃSKI Hrabia cz. Łódzia odm.

— 187 —

BOBERFELD.

— 188 —

BOBIŃSKI-DEKALOGA cz. Leliwa odm.

— 189 —

BOBOWSKI Baron cz. Gryf odm.

— 190 —

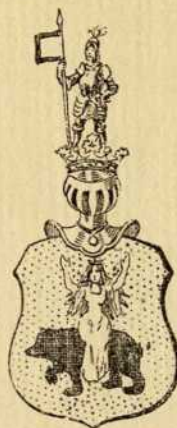
BOBROWSKI Hrabia cz. Jastrzębiec odm.

— 191 —

BOCHDANOWICZ.

— 192 —

BOCHEŃSKI I cz. Rawicz odm.

— 193 —

BOCHEŃSKI II cz. Rawicz odm.

— 194 —

BOCK I.

— 195 —

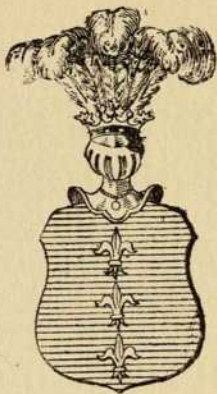
BOCK II.

— 196 —

BODEK.

— 197 —

BODUŁA cz. Goduła.

— 198 —

BODZIEC.

— 199 —

Według dokumentu.

Według Siebmachera.

BOENISCH, Benisz, Behnisch.

— 200 —

BOESSNER.

— 201 —

BOGDANOWICZ I.

— 202 —

BOGDANOWICZ II.

— 203 —

BOGORYA I.

— 204 —

BOGORYA II.

— 205 —

BOGUSZEWICZ.

— 206 —

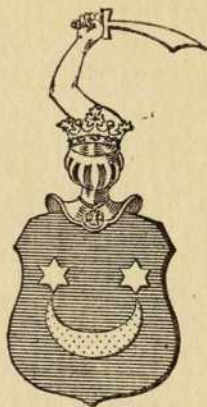
BOHUSZ cz. Widły.

— 207 —

BOJCZA (*Boycza*) cz. Modzele, Modzela.

— 208 —

BOJOMIR.

— 209 —

BOKIJ.

— 210 —

BOLL.

— 211 —

BOMBEK I.

— 212 —

BOMBEK II.

— 213 —

BONAROWA

— 214 —

BONELLI.

— 215 —

BONER.

— 216 —

BONTANI.

— 217 —

BONTEMPS.

— 218 —

BOŃCZA I cz. Goworożec, Jednorożec.

— 219 —

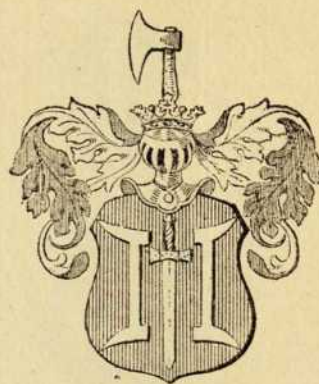
BOŃCZA II.

— 220 —

BOŃCZA III.

— 221 —

BORAŃSKI cz. Cholewa odm.

— 222 —

BORCH I cz. Trzy kawki.

— 223 —

BORCH II.

— 224 —

BORCH III.

— 225 —

BORCK.

— 226 —

BOREJKO (*Boreyko*)

— 227 —

BOREK.

— 228 —

BOREK I cz. Strzała odm.

— 229 —

BOREK II cz. Strzała odm.

— 230 —

BORETTI.

— 231 —

BORISSOWE cz. Boryszowe.

— 232 —

BORKIEWICZ.

— 233 —

BORKOWSKI.

— 234 —

BORKOWSKI-DUNIN Hrabia cz. Łabędź odm.

— 235 —

BORKOWSKI Hrabia cz. Junosza odm.

— 236 —

BORMANN.

— 237 —

BOROWIEC cz. Junosza odm.

— 238 —

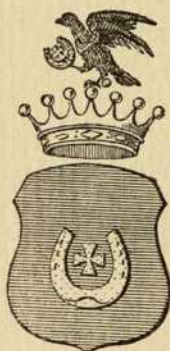
BOROWSKI I.

— 239 —

BOROWSKI II.

— 240 —

BOROWSKI Baron cz. Jastrzębiec odm.

— 241 —

BORSKI.

— 242 —

BORSTEL.

— 243 —

BOSAK.

— 244 —

BOSCAMP.

— 245 —

BOSTOWICKI cz. Odyniec odm.

— 246 —

BOUFFAŁ cz. Bohuffał, Lis odm.

— 247 —

BOYEN cz. Palma odm.

— 248 —

BOŻA WOLA.

— 249 —

BOŻENA.

— 250 —

BOŻENIEC.

— 251 —

BOŻEZDARZ.

— 252 —

BOŻYDAR.

— 253 —

BÓBR I.

— 254 —

BÓBR II.

— 255 —

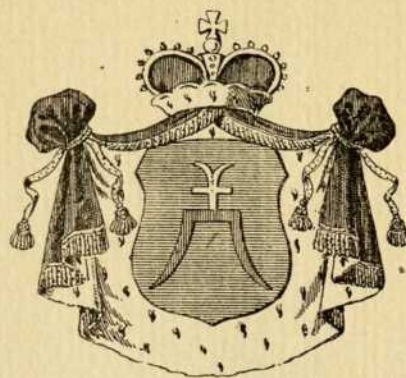
BRACKEL.

— 256 —

BRADACICE cz. Bratczyce. .

— 257 —

BRAMA cz. Oginiec.

— 258 —

BRANDYS.

— 259 —

BRANICKI Hrabia cz. Korczak odm.

— 260 —

BRANT I.

— 261 —

BRANT II.

— 262 —

BRANT III.

— 263 —

BRANT IV.

— 264 —

BRANT V.

— 265 —

BRANT VI.

— 266 —

BRATKOWSKI I.

— 267 —

BRATKOWSKI II.

— 268 —

BRAUNEK.

— 269 —

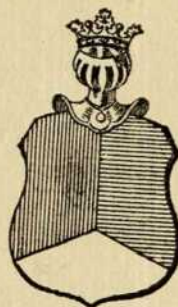
BREMER.

— 270 —

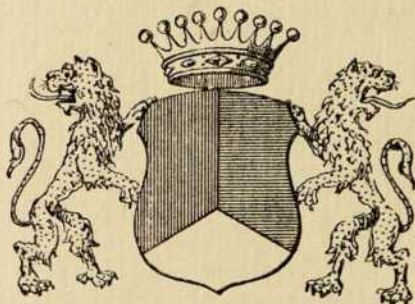
BRENSZTEJN cz. Brenstein.

— 271 —

BREZA.

— 272 —

Hrabia BREZA.

— 273 —

BRIGIDO.

— 274 —

BRIGNOLE.

— 275 —

BRINKEN (*Brincken*).

— 276 —

BROCHWICZ I.

— 277 —

BROCHWICZ II.

— 278 —

BROCHWICZ II z odm.

— 279 —

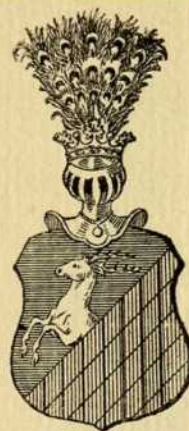
BROCHWICZ III.

— 280 —

BROCHWICZ IV.

— 281 —

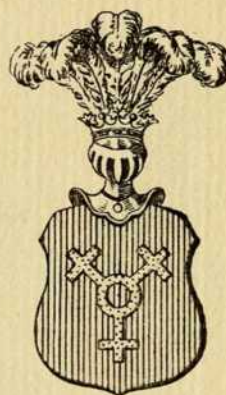
BROCHWICZ V.

— 282 —

BRODOWSKI cz. Łada I odm.

— 283 —

BRODZIC I.

— 284 —

BRODZIC II.

— 285 —

BRODZIC III.

— 286 —

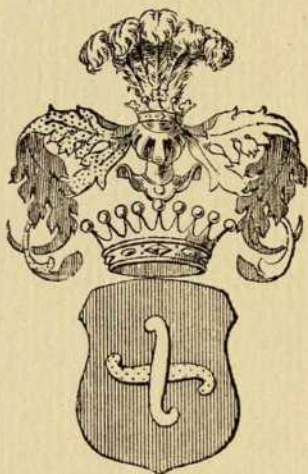
BRONIC I.

— 287 —

BRONIC II.

— 288 —

BRONIEC Hrabia cz. Bronic II odm.

— 289 —

BRONIKOWSKI (Hrabia) cz. Osęk odm. I.

— 290 —

BRONIKOWSKI (Hrabia) cz. Osęk odm. II.

— 291 —

BRONISŁAW.

— 292 —

BROŻEK.

— 293 —

BRÜGGEN.

— 294 —

BRÜHL.

— 295 —

BRUNN.

— 296 —

BRUNNOW cz. Trzy belki.

— 297 —

BRUNSZTEIN, (*Brunstein*).

— 298 —

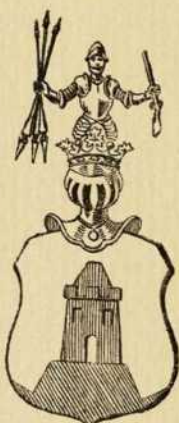
BRUNŚWICKI.

— 299 —

BRZezICKI cz. Tępa podkowa odm.

— 300 —

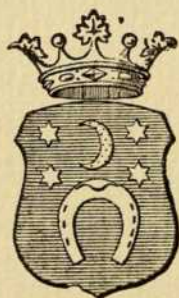
BRZez̄NICKI.

— 301 —

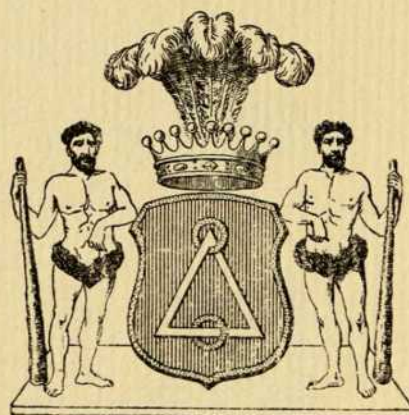
BRZez̄ECKI.

— 302 —

BRZez̄EWSKI.

— 303 —

BRZOSTOWSKI (Hrabia) cz. Strzemię odm.

— 304 —

BRZozowski cz. Jastrzębiec odm.

— 305 —

BRZUCHOWIECKI.

— 306 —

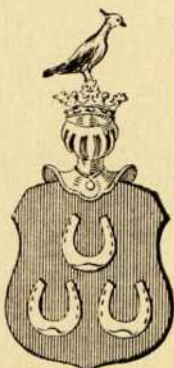
BRZUSKA.

— 307 —

BUBNA-LITTITZ.

— 308 —

BUCHOLC, (*Buchholtz*).

— 309 —

BUCHOWIECKI cz. Drogosław odm.

— 310 —

BUCHOWIECKI cz. Giejsztor odm.

— 311 —

BUCHTA cz. Odrowąż odm.

— 312 —

BUDBERG.

— 313 —

BUDKOWSKI.

— 314 —

BUDWINSKI Baron.

— 315 —

BUDYSZYN cz. Płomienie.

— 316 —

BUDZISŁAW.

— 317 —

BUGNEROWICZ cz. Pomian odm

— 318 —

BUJAKOWSKI.

— 319 —

BUKATY cz. Pomian odm.

— 320 —

BUKOWCZYK.

— 321 —

BUKOWSKI (Hrabia) cz. Ossorya odm.

— 322 —

BAWÓŁ I. — Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV srebrnych—bawół czarny; w II i III czerwonych — krzyż srebrny. Nad hełmem w koronie pół czarnego bawołu. Godło: DEUM COLE REGEM SERVA. Nadany 14 Stycznia r. 1839 Janowi i Teodorowi Wołowski, przez Mikołaja I, Cesarza Rossyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BAWOROWSKI. — W polu błękitnym strzała złota bez opierzenia z końcem rozszczepionym, bez lewej połowy żelźca, przez środek przekrzyżowana poprzecznicą złotą; w rozszczepieniu strzały złota ósemka. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Przyniesiony z Czech w XVI w. *Paprz.: Okol.; Nies.; Wilcz.; Krasic.*

BAWOROWSKI Hrabia cz. Prus II odm. — W polu czerwonym dwie kosy srebrne u dołu związane a u góry końcami skrzyżowane, na tem skrzyżowaniu półtora srebrnego krzyża. Nad koroną hrabiowską ręka zbrojna z wzniesionym mieczem. Nadany w r. 1782 Mateuszowi, Aloizemu i Wiktorowi Baworowski, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Kos. I.; Gritz.-Hild.*

BAŻEŃSKI I. — W polu złotem siedzi wiewiórka czerwona. Nad hełmem w koronie pół murzyna wprost z białą chorągwią w lewej ręce, na której wiewiórka siedząca w lewo. Powstał w początkach XV wieku. *Nies.; Matach.; Kurop.*

BAŻEŃSKI II. — W polu czerwonym murzyn do kolan z przepaską z białych piór stoi wprost i trzyma na ręku wiewiórkę w lewo orzech gryzącą. Nad hełmem w koronie pół murzyna wprost, oburącz trzymającego czerwoną chorągiew, na której siedzi wiewiórka. Początek odmiany niewiadomy. *Kras.; Warsz.*

BAŻEŃSKI III. — W polu srebrnym w środku wieńca wawrzynowego siedząca wiewiórka gryzie orzech. Nad hełmem w koronie pół murzyna wprost, trzymającego oburącz białą chorągiew, na której taka sama wiewiórka. Początek odmiany niewiadomy. *Bibl. Warsz., r. 1856 zeszyt IX sierpniowy, str. 353.*

BAKOWSKI cz. Ryś. — W polu błękitnym ryś barwy naturalnej z koroną złotą na głowie. Nad hełmem w koronie trzy gałązki z kwiatem lilii, na środkowej sześciopromienna gwiazda złota. Początek herbu niewiadomy. *Ms. o fam. Prus.; Nies.*

BAKOWSKI Hrabia. — Na tarczy pięciodzielnej, w polu I czerwonym baran biały kroczy po murawie, w II czerwonym—trzy kopie złote skrzyżowane: środkowa ostrzem na dół, a boczne ostrzami w górę, w III błękitnym—miecz o rękojeści złotej ostrzem na dół pomiędzy trzema srebrnymi podkowami zwróconymi barkiem do miecza, a ocelami ku bokom i dołowi tarczy; w IV czerwonym—zielone jabłko z krzyżem złotym, przeszyte trzema mieczami o złotych rękojeściach w kształcie gwiazdy: środkowy ostrzem w górę, a boczne ostrzami na dół; w V zaś czerwonym—gryf biały wspięty. Nad tarczą w koronie hrabiowskiej cztery hełmy z koronami: na pierwszym pół kozła czarnego w lewo, na drugim pół gryfa białego w lewo, trzymającego w szponach myśliwską trąbę czerwoną, na trzecim pięć piór strusich, z nich pierwsze, trzecie i piąte czerwone, a drugie i czwarte — białe, na czwartym zaś ręka w zbroi złotej z wzniesionym mieczem. Labry z prawej strony czerwone podbite złotem, a z lewej — błękitne podbite srebrem. Nadany d. 20 Grudnia r. 1782 Janowi Bąkowskiemu przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Gritz.-Hild.; Hefn.*

BEBRYKOWICZ cz. Prus I odm. — Na tarczy czerwonej czterodzielnej w polu I—półtora srebrnego krzyża, bez prawego dolnego ramienia, w II — krzyż srebrny przeszyty taką samą strzałą żelźcem w prawo, w III — serce srebrne z trzema gałązkami róży, w IV zaś, pomiędzy dwoma kosami ostrzem ku sobie, u dołu złączonymi — półtora krzyża srebrnego, również bez prawego ramienia. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy. *Dokument z r. 1752, własność p. Wittyga.*

BECZKA. — W polu czerwonym stoi beczka złota. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Her. Kr. Pol.*

BEDLEWICZ I. — W polu czerwonym trzy wręby srebrne ukośnie lewe jeden nad drugim, od góry ku dołowi zwiększające się. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany z XVI wieku. *Duica.; Hefn.*

BEDLEWICZ II. — W polu czerwonym trzy wijące się rzeki ukośnie lewe, jedna nad drugą. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Jabłoń.*

BEHEM I cz. Bem. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I srebrnym — gryf zielony wspięty w lewo, w II czerwonym — wspięty baran biały. Nad hełmem w koronie takie same gryf i baran. Początek herbu niewiadomy. *Ms. o fam. Prus.; Nies.; Wiel.; Kurop.*

BEHEM II. — Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV czerwonych — baran biały kroczący w lewo, w II i III srebrnych — gryf zielony wspięty. Nad hełmem w koronie pół zielonego gryfa w prawo i pół barana białego w lewo. Indygenat z r. 1570 Piotrowi Behem, senatorowi M. Gdańska. *M. Kor. Ks. 108. str. 235.*

BEKAW. — Na polu barwy niewiadomej ukośnie w prawo przeciętem — lew wspięty, po obydwóch stronach lwa trójzębne korony. Nad hełmem w koronie, pomiędzy dwoma strusiami piórami z za skrzydła orlego wyskakuje pół lwa. Herb z XVI wieku. *Krzyż.*

BEKIESZ cz. Korniat. — W polu fioletowym orla noga czarna ze szponem złotym, w prawej górnej części tarczy półksiężyc złoty rogami ukośnie prawy, a w lewej dolnej — ośmiopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z r. 1593 Władysławowi i Gabryelowi Bekeszom. *Okol.; Nies.*

BELINA. — W polu błękitnym trzy podkowy srebrne barkami do siebie, a ocelami ku bokom i dołowi tarczy; na środkowej utkwiony miecz prosty niemiecki. Nad hełmem w koronie ręka w złotej zbroi ze wzniesionym mieczem. Początek herbu niewiadomy. *Pap.; Okol.; Nies.; Potoc.; Her. Kr. Pols.*

BELDOWSKI cz. Gozdawa odm. — Na tarczy czterodzielnej czerwonej, w każdym polu po lili srebrnej. Nad hełmem w koronie pawi ogon, na nim taka sama lilia. Początek odmiany niewiadomy. *Autograf z r. 1562, własność p. Wittyga.*

BELTY I. — W polu czerwonym trzy skrzyżowane bełty srebrne: środkowy piórami na dół, a boczne piórami w górę. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Pap.; Okol.; Nies.; Potoc.; Małach.; Kurop.*

BELTY II. — W polu czerwonym dwa bełty ukośnie skrzyżowane, piórami w lewo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Ms. Kofat.; Her. Kr. Pol.*

BELZA cz. Jastrzębiec odm. — W polu błękitnym podkowa złota ocelami do góry, w niej krzyż kawalerski srebrny, nad którym strzała srebrna ostrzem do góry. Nad hełmem w koronie strzała srebrna ostrzem do góry, na poprzek której dwa listki dębowe. Nadany w r. 1591 Erazmowi Belza. *M. Kor. Ks. 136. str. 30.; Czarn.*

BENKIN. — W polu czerwonym dwie siekiery białe ukośnie skrzyżowane, ostrzami ku bokom tarczy, a toporzyškami ku dołowi; nad i pod skrzyżowaniem po jednym łbie czarnego dzika. Nad hełmem w koronie, pomiędzy dwoma bawolemi rogami, łeb dzika. Początek herbu niewiadomy. *Autograf z r. 1797, własność J. hr. Ostrowskiego.*

BENSA. — Na tarczy pięciodelnej w polach I i IV czerwonych — korona złota, w II i III błękitnych — wspięty lew złoty, w V zaś czerwonym — korona. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Labry czerwone podbite złotem. Nadanie z r. 1768. *Borh.; Hefn.*

BERENS. — W polu srebrnem wspięty niedźwiedź czarny w koronie złotej na głowie. Nad hełmem w koronie, pomiędzy dwoma czarnymi orłami skrzydłami, konstelacja złotych gwiazd Wielkiej Niedźwiedzicy. Labry czarne podbite srebrem. Nadany w r. 1685 Janowi Berensowi. *Nies.; Czarn.; Kasyż.*

BERENDSDORFF cz. Bernsdorff. — Na tarczy czterodzielnej, w polach I i IV srebrnych wspięty w lewo niedźwiedź czarny, w II i III czerwonych — ukośnie w lewo srebrne obcegi końcami ku dołowi. Nad tarczą dwa hełmy z koronami: na pierwszym pół niedźwiedzia czarnego w lewo, na drugim zaś dwie trąby myśliwskie: w połowie, naprzemian czerwone i srebrne, z boków pięciu listkami wawrzynu ozdobne, z których pierwszy, trzeci i piąty czerwone, a drugi i czwarty błękitne. Przyniesiony z Prus w r. 1709. *Ms. Ziel.; Her. Kr. Pol.*

BEREŚNIEWICZ cz. Kościeszka odm. — W polu czerwonym strzała srebrna bez opierzenia, żelazcem do góry, z końcem rozszczepionym, przekrzyżowana poprzecznicą ukośnie lewą. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Wiel.; Czarn.*

BERG cz. Brzozy. — W polu barwy niewiadomej na zielonym wzgórku trzy brzozy. Nad hełmem w koronie także trzy brzozy. Początek herbu niewiadomy. *Wiel.; Czarn.*

BERG cz. Karmel. — W polu złotem orle skrzydło czarne, pod nim i w górze z boków po sześciopromiennej gwiazdzie srebrnej. Nad tarczą w koronie takie same skrzydło. Przyniesiony do Polski w XVI wieku. *Nies.; Kras.; Czarn.; Balt. Wap.*

BERKLER. — W polu błękitnem stoi kozieł na belce zakończonej liliami. Nad tarczą korona. Nadany 29 Maja r. 1775 Janowi Berkler. *M. Lit. Ks. 220. str. 13.*

BERKOWICZ cz. Ostrzew odm. — W polu barwy niewiadomej pień o trzech sękach z lewej, a dwóch z prawej strony. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie, a na nich karp złoty. Początek odmiany niewiadomy. *Małach.*

BERNATOWICZ-GEISZTOFF. — W polu błękitnem podkowa srebrna barkiem do góry, przez nią przechodzi strzała ostrzem na dół, w opierzeniu rozszczepiona. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Wiel.; Czarn.; Ms. Ziel.*

BERNEAUX de Picardi. — W polu błękitnem mała owalna tarcza czerwona, na niej trzy krokwie srebrne, jedna nad drugą, a nad niemi na srebrnej wstędze złote godło: PATRIA; nad tarczą owalną u góry głowa Merkurego srebrna, z lewej strony głowa srebrna barana, pod tą tarczą dwie złote ręce w uścisku trzymają dwie makówki złote zwrócone w lewo, a w prawo — godło Merkurego: laska ze skrzydłami srebrnymi, a węzami złotymi. Nad tarczą korona. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej zielone podbite srebrem. Nadany w r. 1790 Klemensowi Berneaux, bankierowi. *Oryginalny dyplom, własność p. Biziera.*

BERNOWICZ. — W polu błękitnem gałązka o trzech srebrnych różach, nad każdą różą po sześciopromiennej gwiazdzie złotej. Nad hełmem w koronie takie same róże i gwiazdy. Początek herbu niewiadomy. *Kurop.; Czarn.*

BERSIN. — Na tarczy ściętej, w polu górnem czerwonym chusta biała w obręcz u dołu związana, po bokach po sześciopromiennej gwiazdzie złotej; w dolnym złotem — koń biały z czarnym poprzęgiem. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie, na nich skrzyżowane kotwica i siekiera złote; kotwica uchem ukośnie w prawo, a siekiera — w lewo. Labry czerwone podbite złotem. Nadanie d. 21 Kwietnia r. 1847 Franciszkowi Berskiemu, generałowi inżynierów komunikacji lądowych i wodnych, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BERSZTEN I. — W polu czerwonym trzy koła złote: dwa i jedno. Nad hełmem w koronie trzy pawie pióra. Początek herbu niewiadomy. *Paprz.; Nies.; Her. Kr. Pols.*

BERSZTEN II. — W polu czerwonym dwa koła złote rzędem, pod nimi sztachety złote. Nad hełmem w koronie dwa orle skrzydła białe. Nadany w XVI wieku Janowi Wierchleyskiemu. *Bork.; Her. Kr. Pol.*

BERTRAND de Dombales. — W polu błękitnym dwie rzeki białe ukośno prawe, pomiędzy nimi trzy gwiazdy srebrne. Nad baronowską koroną hełm z koroną, z której wychodzi ręka zbrojna z mieczem. Labry błękitne podbite srebrem. Indygenat Jerzemu i Eliaszowi Bertrand de Dombales w r. 1764—68. Potwierdzenie tytułu barona w Królestwie Polskim w r. 1824 *Vol. Leg. VIII. 376 i 379.*, *Bork.; Kos.*

BERŻEWICZ. Na tarczy czterodzielnej czerwonej, w polach I i IV — kozieł czarny wspięty w II i III — orzeł polski. Nad hełmem w koronie taki sam orzeł. Nadanie z r. 1583 Marcinowi Berżewiczowi. *Nies.; Bork.*

BES, (Beess), Bies. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I srebrnym — pień o trzech korzeniach, dwóch sękach i dwóch listkach lipowych na przemian; w II czerwonym — wspięty lew srebrny z koroną złotą. Nad hełmem w koronie trzy pióra pawie. Początek herbu niewiadomy. *Nies.; Dopełniony podług Sieb. IV. 2.*

BETMAN. — W polu czerwonym ręka zbrojna trzyma różaniec. Nad hełmem w koronie pół zbrojnego męża wprost, odmawiającego różaniec. Przyniesiony z Niemiec w XV wieku. *Nies.; Krasic.; Czarn.*

BEYNART I. — W polu barwy niewiadomej — krokiew, a na niej dwie belki jedna nad drugą, górna mniejsza od dolnej. Nad hełmem w koronie pawie ogon. Początek herbu niewiadomy. *Piek.; Autograf z r. 1568, własność p. Gieysztora.*

BEYNART II cz. Abdank odm. — W polu czerwonym dwie krokwie srebrne na kształt litery **W**., w której część środkowa w górze przeszyta dwoma strzałami równoległymi, wierzchnią, żelazcem w lewo, a spodnią — w prawo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Herold. Ms. Koj.; Sieb. IV. 33.*

BEYNART III cz. Abdank odm. — W polu czerwonym dwie krokwie srebrne, złożone na kształt litery **W**., pierwszą z nich przeszywa strzała ostrzem w górę ukośnie w lewo, a drugą — na dół ukośnie w prawo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.*

BEYZYM cz. Pogoń odm., Ochota. — W polu czerwonym na koniu białym jeździec goły z kołczanem u boku, strzelający z łuku; pod koniem w prawej stronie tarczy podkowa srebrna barkiem do góry, w górnym zaś lewym rogu tarczy — półksiężyc złoty barkiem na dół. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Wiel.; Czarn.; Hefn.*

BEZPALIJ. — W polu barwy niewiadomej dwie sześciopromienne gwiazdy, jedna nad drugą; z prawej strony buława, a z lewej — szabla rękojeścią na dół, a ostrzem ku gwiazdom. Nad hełmem korona. Nadanie z r. 1659. *Czarn.; Krzyż.*

BEZTRWOGI. — Na tarczy błękitnej ze skrajem złotym — granat czarny z lontem płonącym, przeszyty ukośnie na krzyż dwoma mieczami o rękojeściach złotych, ostrzami do góry. Nad hełmem w koronę utkwiony miecz o rękojeści złotej. Nadany d. 2 Kwietnia r. 1844 Wilhelmo-
wi Lipińskiemu, radcy rządu gubernialnego lubelskiego, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego.
Her. Kr. Pol.

BIALA. — W polu błękitnym podkowa srebrna ocelami do góry, w niej półtora krzyża srebrnego, bez prawego dolnego ramienia. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Potoc.; Mał.*

BIALACHOWSKI cz. Jastrzębiec odm. — W polu błękitnym w środku podkowy srebrnej ocelami do góry, srebrny krzyż kawalerski. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe pomiędzy błękitnymi. Początek odmiany niewiadomy. *Bork; Sieb. II. 3.*

BIALĘGA. — W polu złotem rzeka srebrna w kształcie odwróconego **S**. Początek herbu niewiadomy. *Mał.*

BIALOBŁOCKI cz. Białynia odm. — W polu czerwonym podkowa srebrna ocelami do góry, w niej krzyż kawalerski złoty, a nad nią strzała srebrna żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Kras.*

BIALOBŁOCKI cz. Ogończyk odm. — W polu czerwonym na barku półksiężyca srebrnego strzała bez opierzenia, żelźcem do góry. Nad hełmem z korony dwie ręce do góry. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Kras.*

BIALOGŁOWSKI. — W polu czerwonym trzy trupie głowy srebrne: jedna i dwie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z r. 1600 N. Weiskopfowi. *Nies.; Bork.*

BIALOKUROWICZ cz. Pocisk odm. — W polu czerwonym nad półksiężycem srebrnym dwa także srebrne żelźce od strzał ostrzami od siebie, przedzielone ukośno prawą belką srebrną. Nad hełmem korona. Początek herbu nieznan. *Nies.; Bork.*

Według Niesieckiego nadany Bazylemu Białokurówowi, za Stefana Batorego, jednakowoż spotykamy ten herb w rodzie Białokurów na Podolu na początku XVI wieku. *Źródła dziejowe: Lustracye dóbr województw kijowskiego, podolskiego i bractawskiego.*

BIALOSKÓRSKI. — W polu błękitnym w środku podkowy srebrnej, na barku której krzyż kawalerski złoty, łapa orła czarna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: błękitne, zielone i czerwone. Herb z XV wieku. *Nies.; Krasic.; Piek.*

BIALYNIA. — W polu błękitnym podkowa srebrna ocelami do góry, w niej krzyż kawalerski złoty, nad nią strzała srebrna żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Herb z XVI wieku. *Biel.; Pap.; Okol.; Nies.; Potoc.*

BIANKI (*Bianchi*) cz. Lis odm. — W polu czerwonym strzała srebrna bez opierzenia i prawej połowy żelźca, u dołu rozdarta i dwa razy srebrną belką przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Indygenat z r. 1662 Jackowi Bianki. *Vol. Leg. IV. 868.; Nies.; Bork.; Autografy z 1666, 1667 i r. 1669, własność pp. Wittyga i Bisiera.*

BIDERMANN. (*Biedermann*) — Na tarczy dwudzielnej w polu I czarnem i w II srebrnem po róży czerwonej. Nad hełmem korona. Nadany w r. 1590 Jerzemu Biderman, potwierdzenie w r. 1667. *Vol. Leg. IV. 951.; Nies.; Bork.; Czarn.; Sieb. III. 111.*

BIBERSZTEIN, (*Bieberstein*). cz. Momot. — W polu złotem czerwony róg jeleni o pięciu odnogach w lewo. Nad hełmem w koronie taki sam róg. Przyniesiony z Niemiec prawdopodobnie w XIII wieku. *Papr.; Okol.; Nies.; Krasic.*

BIEGACZEWICZ cz. Poraj odm. — W polu srebrnym nad różą czerwoną sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie taka sama róża. Początek odmiany niewiadomy. *Panegryk* z drugiej połowy XVIII wieku, własność p. Bizioera.

BIEL cz. Kościeszka odm. — W polu czerwonym strzała srebrna, przez środek srebrną belką przekrzyżowana, z końcem na troje rozdartym. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy. *Piek.*

BIELAK. — W polu czerwonym dwa srebrne filary rzędem. Nad tarczą korona. Początek herbu niewiadomy. *Her. Kr. Pol.*

BIELAŃSKI cz. Szeliga odm. — W polu błękitnym pomiędzy rogami półksiężyca złotego taki sam krzyż klinem zakończony. Nad tarczą dwa ukoronowane hełmy; nad pierwszym pięć piór strusich: pierwsze, trzecie i piąte błękitne, a drugie i czwarte złote; nad drugim skrzydło orle błękitne z takim samym na nim półksiężycem i krzyżem. Labry błękitne podbite złotem. Nadany w r. 1782 Piotrowi Bielańskiemu, greko-katolickiemu arcybiskupowi Lwowskiemu. *Bork.; Hef.*

BIELIKOWICZ cz. Bielikoicz. — W polu czerwonym trzy srebrne dwustronne węzy pionowo ustawione, haki krańcowych ukośno lewą belką z sobą złączone. Nad tarczą korona. Jeden ze starszych herbów ruskich. *Nies.; Krasic.; Wiel.; Kurop.*

BIELIŃSKI cz. Bieleński. — W polu czerwonym hełm otwarty z grzebieniem i z piórami białymi. Nad tarczą taki sam hełm, lecz z przepaską czerwoną. Nadany d. 6 Grudnia r. 1557 Hawryle Bielińskiemu. *M. Kor. Ks. 90, str. 305.; Piek.*

BIELIŃSKI Hrabia cz. Junosza odm. — W polu czerwonym na murawie baran biały z bokiem pokrwawionym. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną i pięciu piórami strusimi. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1798 Stanisławowi Bielińskiemu, marszałkowi nadwornemu koronemu, przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego. *Bork.; Grit.-Hild.*

BIELIŃSKI Hrabia cz. Szeliga odm. — W polu czerwonym z półksiężyca złotego rogami do góry wychodzi złoty krzyż o ramionach klinowatych. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną i pawim ogonem. Labry czerwone podbite złotem. Nadany w r. 1825 w Królestwie Polskim Piotrowi Bielińskiemu, wojewodzie Królestwa Polskiego. *Bork.; Grit.-Hild.*

BIELINY cz. Byliny. — W polu czerwonym rzeka srebrna w kształcie litery **S**, z krzyżem kawalerskim srebrnym na górnym zakręcie. Nad tarczą korona. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Mał.; Piek.; Ulan.*

BIELSKI. — W polu barwy niewiadomej nad barkiem półksiężyca i pomiędzy jego rogami sześciopromienna gwiazda. Nad tarczą mitra. Przyniesiony z Moskwy w końcu XV wieku. *Nies.; Wiel.; Piek.*

BIELSKI Baron. — Na tarczy pięciodelnej w polach złotych, w I — szabla ukośnie prawo rękojeścią do góry, w II i III — osiem błękitnych klinów końcami w gwiazdę ułożonych, w IV — szabla ukośnie w lewo rękojeścią do góry, w V zaś czerwonym — między rogami złotego półksiężyca półtora krzyża złotego, bez prawego dolnego ramienia, po bokach którego dwie sześciopromienne gwiazdy złote. Nad hełmem, w koronie baronowskiej półkoźła srebrnego z rogami złotymi. Labry z prawej strony błękitne podbite złotem, a z lewej czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1745 przez Augusta III, Króla Polskiego i Elektora Saskiego. *Bork.; Balt. Wapp.*

BIELSKI Hrabia cz. Jelita odm. — W polu czerwonym trzy kopje złote w gwiazdę skrzyżowane: środkowa ostrzem na dół, a boczne ostrzami do góry. Nad hrabiowską koroną hełm z koroną i półkoźłem barwy naturalnej. Labry czerwone podbite złotem. Nadany w r. 1778 Antoniemu Bielskiemu przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. *Bork.; Grit.-Hild.*

BIEŁOSIELSKI-BIEŁOZIERSKI Książę. — W polu błękitnem dwie ryby ukośnie skrzyżowane wyskakują z wody, nad niemi w złotym półksiężycu złoty krzyż kawalerski. Tarcza umieszczona na płaszczu książęcym czerwonym podbitym gronostajami, nad którym mitra. Indygenat z r. 1780. *Dyaryusz Sejmu z r. 1780. str. 399.; Obszcz. Gierb. I. 13.*

BIENICKI cz. Siekierz odm. — W polu czerwonym strzała srebrna u dołu pod kątem prostym rozdarta, oba końce ku sobie do góry jeszcze złamane: koniec prawy trzy razy, a lewy dwa razy. Początek herbu niewiadomy. *Ms. Kojat.; Piek.*

BIENIEWIEC. — W polu błękitnem w około złotego snopa wąż zielony dwa razy owity z głową do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Labry błękitne podbite złotem. Nadany d. 25 Marca r. 1845 Juliuszowi Wilhelmowi Brunwej, obywatelowi ziemskiemu, przez Mikołaja I Cesarza Rossyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BIENKOWSKI cz. Korwin odm. — W polu srebrnem na czerwonej gałęzi stoi kruk z pierścieniem złotym w dziobie. Nad hełmem w koronie paw i ogon, a na nim taki sam kruk. Nadany w r. 1676 Janowi Bieńkowskiemu. *Vol. Leg. V. 403.; Hefn.*

BIENKUŃSKI cz. Bajbuza odm. — W polu czerwonym strzała żelźcem na dół przebija głowę węża w około niej okręconego. Nad hełmem korona. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Małach.*

BILIŃSKI cz. Sas odm. — W polu błękitnem nad półksiężycem złotym, na rogach którego po sześciopromiennej gwiazdce czerwonej, strzała srebrna żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich, ukośnie na dół strzałą przeszytych. Początek odmiany niewiadomy *Hefn.; Sieb. IV. 30.*

BIRKUT. — W polu błękitnem strzała złota bez opierzenia u dołu rozdarta na kształt kotwicy, pod nią po bokach po sześciopromiennej gwiazdce złotej. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Krzyż.*

BISKUPIEC. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I błękitnem—srebrny krzyż z gorejącą pochodnią i kotwicą w gwiazdę ułożony, w II czerwonym — snop złoty ukośnie w lewo. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Labry z prawej strony błękitne podbite srebrem, a z lewej — czerwone podbite złotem. Nadany d. 25 Marca r. 1845, Antoniemu, Józefowi i Maryannie Goldtmann przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego, jako wynagrodzenie zasług ich stryja, biskupa suffragana dyecezyi Kujawsko-Kaliskiej, późniejszego biskupa Sandomierskiego. *Her. Kr. Pol.*

BISZPINK (*Bisping*) cz. Gallen. — Na tarczy ściętej w polu górnem srebrnem trzy winne szczepy rzędem, a w dolnem błękitnem sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z r. 1583 Janowi Bisping. *Bork.; Kos.*

BIWOJNO (*Biwoyno*) cz. Mogiła odm. — W polu czarnem mogiła szara, pod którą krzyż złoty. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Ms. Kojat.; Piek.*

BLACHA I cz. Budwicz. — W polu srebrnem strzała żelźcem do góry, pomiędzy dwoma liliami; hełm zaś i korona przeszyte strzałą żelźcem do góry nad i pod niemi widoczną. Początek herbu niewiadomy. *Nies.*

BLACHA II cz. Budwicz. — Na tarczy dwudzielnej w polu I srebrnym—lilia czerwona, w II czerwonym—lilia biała, na połączeniu pól strzała ostrzem do góry, w prawej połowie czerwona, a w lewej srebrna. Nad tarczą hełm w zawoju czerwono białym przeszyty strzałą czerwoną ostrzem do góry ukośnie w prawo. Labry czerwone podbite srebrem. Przyniesiony z Czech w XIV wieku. *Nies.; Dorst.; Sieb. IV. 4.*

Niesiecki podaje mylny rysunek herbu, co już Lelewel zauważył w przedmowie do drugiego wydania herbarza Niesieckiego; prawdopodobnie Niesiecki opisywał go z opowiadania, nie widząc samego rysunku herbu, Dorst zaś korzystał tylko z dokumentów pierwszej ręki, archiwalnych; więc dla tego podajemy ten herb według wzorów danych przez Dorsta i Siebmachera. Zamieściliśmy również podany — przez Niesieckiego, jako Blacha I, raz dla ścisłości, a powtóre że istnieją rodziny, które używają tego herbu według wzoru z Niesieckiego.

BLANK cz. Prus III odm. — Na tarczy dwudzielnej w polach I czerwonym, i II błękitnym półtora krzyża złotego, bez prawej dolnej poprzecznicy, stoi na kosie błękitnej i połowie podkowy srebrnej z sobą połączonych. Nad hełmem w koronie noga zbrojna zgięta w kolanie. Labry z prawej strony czerwone podbite złotem, a z lewej błękitne podbite srebrem. Nadany d. 9 Listopada r. 1790. Piotrowi Blank. *Nies.; Bork.*

BLANKENSZTEIN I. (*Blankenstein*).—Na tarczy w trzeciej części od góry srebrnej, a od dołu błękitnej z dwoma poprzecznymi pasami czerwonymi, strzała złota żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między błękitnymi. Początek herbu niewiadomy. *Nies.*

BLANKENSZTEIN II. — Na tarczy w trzeciej części od góry srebrnej, a od dołu błękitnej z jednym pasem poprzecznym czerwonym, strzała złota żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między błękitnymi. Początek herbu niewiadomy. *Nies.*

BLANKENSZTEIN III. — Na tarczy w trzeciej części od góry srebrnej, a od dołu błękitnej z dwoma pasami poprzecznymi czerwonymi, strzała złota żelźcem na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między błękitnymi. Początek herbu niewiadomy. *Nies.*

BLOCH. — W polu błękitnym nad srebrnym kołem kolejowym pół pierścienia srebrnego, z którego barku wychodzi srebrna strzała bez opierzenia. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między błękitnymi. Labry błękitne podbite srebrem. Godło: OMNIA LABORE. Nadany d. 22 Listopada r. 1883 Janowi Gotlibowi Bloch, rzeczywistemu radcy stanu, przez Aleksandra III. Cesarza Rosyjskiego. *Dokument u rodziny.*

BLOCK cz. Trzy orle skrzydła. — W polu barwy niewiadomej trzy czarne orle skrzydła w gwiazdę ułożone. Indygenat z r. 1768 Krzysztofowi Block. *Vol. Leg. VII. 799 i 800.; Bork.*

BLUMBERK. — W polu czerwonym w poprzek linią łukową przedzielonem jeden, a u dołu dwa półksiężce srebrne barkami z sobą połączone, na kształt litery X. Nad hełmem w koronie pomiędzy orlemi skrzydłami takie same X. Przybył z Infant w XVI wieku. *Nies.; Warsz.; Małach.*

Zdaje się nam, że heraldycy polscy nie odtwarzają ściśle ani kolorów, ani rysunku tego herbu; wszyscy zaznaczają, że przybył do nas z Infant; w heraldyce zaś inflanckiej tak jest przedstawiony: w polu srebrnym przedzielonem srebrnym pasem poprzecznym u góry dwa rzędem, a u dołu jedno żelazo czarne od kamienia młyńskiego. (*Müleisen, Anille*). *Balt. Wap.; Sieb. III. 30 i 115.*

BLUM. — W polu błękitnym dziewięć róż białych w trzy poprzeczne rzędy: cztery, trzy i dwie. Nad hełmem w koronie mąż brodaty do kolan, w okrągłej czapce, odziany w szatę z prawej strony białą, a z lewej błękitną. Nadany r. 1794 Janowi Blumowi, półkownikowi Kawalerii Narodowej. *Enc. Pow. VIII. str. 931.; Ms. Ziel.; Akta miejskie M. Warszawy.; Akta Kościoła Ś-go Jana.*

BŁAŻOWSKI Baron cz. Sas odm.—W polu błękitnym, nad półksiężcem złotym barkiem na dół —strzała srebrna żelźcem do góry, pomiędzy dwoma sześciopromiennymi gwiazdami złotymi. Nad koroną baronowską pięć piór pawich przebitych strzałą żelźcem w lewo. Nadany d. 5 Czerwca r. 1780 Dominikowi Błażowskiemu, radcy apelacyjnemu, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Nies.*

BLESZYŃSKI cz. Suchekomnaty odm. — W polu czerwonym nad myśliwską trąbą czarną, z nawiązaniem złotym—krzyż kawalerski złoty, nad nim orla głowa z gałązką o trzech listkach wawrzynu w dziobie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Bork.; Pieczęć z XVIII w., własność J. Hr. Ostrowskiego.*

BNIŃSKI Hrabia cz. Łódzia odm. — Na tarczy czterodzielnej, na polach I i IV czerwonych, a II i III złotych — orzeł biały z tarczą na piersiach, obramowaną złotem, na której w polu czerwonym łódź złota. Nad koroną hrabiowską trzy ukoronowane hełmy: nad pierwszym orzeł biały z głową zwróconą w lewo, nad drugim pięć piór strusich, na których łódź złota, nad trzecim zaś orzeł biały. Labry czerwone podbite złotem. Tarczę podtrzymują z prawej strony lew, a z lewej gryf z głowami odwróconymi. Nadany 5 czerwca r. 1798 Łukaszowi Bnińskiemu, sędziemu ziemskiemu, poznańskiemu przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego; potwierdzony w Królestwie Polskim w r. 1824. *Bork.; Kos.; Grit.-Hild.*

BOBERFELD.—Na tarczy dwudzielnej w polu I czerwonym—dwie sześciopromienne gwiazdy srebrne, jedna nad drugą w II srebrnym — na wzgórku zielonym drzewo wawrzynu. Nad hełmem ze skrzydłami czerwono-białymi w koronie, pomiędzy dwoma skrzydłami czerwonymi, trzy pióra strusie: czerwone między białymi. Nadany 23 Kwietnia r. 1822 Teodorowi i Janowi Opitz, przez Aleksandra I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Dyplom z d. 31 Marca r. 1823. Dziennik Praw z r. 1823.*

BOBIŃSKI-DEKALOGA cz. Leśna odm. — W polu błękitnym nad półksiężcem złotym sześciopromienna gwiazda złota, pod nim z barku krzyż srebrny. Nad hełmem korona. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Piek.*

BOBOWSKI Baron cz. Gryf odm. — W polu czerwonym wspięty gryf srebrny. Nad koroną baronowską hełm, w którego koronie pół gryfa srebrnego z trąbą złotą w szponach. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1788 Józefowi Bobowskiemu, sędziemu ziemskiemu sanockiemu, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Bork.; Kos.*

BOBROWSKI Hrabia cz. Jastrzębiec odm. — W polu błękitnym w środku podkowy złotej ocelami do góry srebrny krzyż kawalerski. Nad koroną hrabiowską hełm, w koronie którego jastrząb barwy naturalnej z dzwonkiem złotym u lewej nogi, w prawej trzyma podkowę i krzyż jak na tarczy. Labry błękitne podbite z prawej strony srebrem, a z lewej złotem. Nadany d. 29 Czerwca r. 1800 Ignacemu Bobowskiemu, cześnikowi Księstwa Oświęcimsko-Zatorskiego, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego; a 28 Czerwca r. 1844 potomkowie otrzymali potwierdzenie tytułu przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Bork.; Her. Kr. Pol.*

BOCHDANOWICZ.—Na tarczy ściętej, w polu górnym błękitnym—słońce pomiędzy dwoma podkowami srebrnymi ocelami na dół, w dolnym zaś srebrnym — na murawie koń czarny w biegu. Nad hełmem w koronie pół konia czarnego. Labry błękitne z prawej strony podbite złotem, a z lewej srebrem. Nadany d. 27 Lipca r. 1791 Teodorowi Bochdanowiczowi przez Leopolda II, Cesarza Niemieckiego. *Hefn.*

BOCHEŃSKI I cz. Rawicz odm. — W polu złotym, na niedźwiedziu czarnym siedzi panna w szacie białej, w koronie złotej, z włosami rozpuszczonymi i rękami wzniesionymi. Nad hełmem w koronie, rycerz zakuty w zbroi trzyma w prawym ręku proporzec biały, obramowany czerwonym. Początek odmiany niewiadomy. *Dyplom deputacyi Wileńskiej z r. 1838. Dokument u r. dzisny.*

BOCHEŃSKI II cz. Rawicz odm. — W polu złotym na niedźwiedziu czarnym siedzi panna w szacie błękitnej, w koronie złotej, z włosami rozpuszczonymi i z rękoma rozłożonymi. Nad tarczą dwa hełmy ukoronowane, nad pierwszym—pomiędzy dwoma rogami jeleniemi pół niedźwiedzia czarnego w lewo, trzymającego różę czerwoną; nad drugim—cztery pióra strusie: złote i błękitne naprzemian. Labry błękitne podbite złotem. Nadany w r. 1849 Feliksowi, Kazimierzowi, Franciszkowi, Wiktorynowi i Julianowi braciom Bocheńskim, przez Franciszka Józefa, Cesarza Austriackiego. *Bork.; Hefn.*

BOCK I. — W polu srebrnym na murawie wspięty jeleni czerwony. Nad hełmem z zawoju czerwono-srebrnego pół jelenia czerwonego. Labry czerwone podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy. *Dorst.; Balt. Wap.*

BOCK II. — Na tarczy dwudzielnej w polu I czerwonym—zielone winne grono z dwoma listkami, w II błękitnym — także dwa winne grona, jedno nad drugim. Nad hełmem w koronie pół czarnego kozła. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne podbite czarnem. Nadany d. 10 Marca r. 1600 Tomaszowi Bock. *Vol. Leg. VIII. 308.; Balt. Wap.*

BODEK. — Na tarczy czterodzielnej w polach błękitnych—I i IV krzyż złoty, a w II i III lew czerwony wspięty. Nad hełmem pomiędzy dwoma orlemi skrzydłami czarnymi — lew czerwony. Herb z Niemiec pochodzący. *Nies.; Sieb.*

BODUŁA cz. **Goduła.** — W polu błękitnym trzy lilje srebrne jedna pod drugą. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Herb z XIII wieku. *Paprz.; Okol.; Nies.; Małach.; Duńcz.; Wiel.; Her. Kr. Pol.*

BODZIEC. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I srebrnym — róg jeleni czerwony i bawoli szary obsadą na dół, w II czerwonym — Temida w białej sukni i todze błękitnej. Nad hełmem w koronie rogi jak na tarczy. Nadany d. 24 Stycznia r. 1843 Walentemu Rogalskiemu, radcy prokuratorskiemu Królestwa Polskiego, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BOENISCH cz. **Benisz.** — Na tarczy dwudzielnej, na polach I czerwonym, a II błękitnym sześciopromienna gwiazda w prawej połowie srebrna, a w lewej czerwona. Nad hełmem w koronie taka sama gwiazda. Nadany 13 Listopada r. 1698 przez Leopolda II, Cesarza Niemieckiego, Janowi Grzegorzowi i Janowi Zygmuntowi braciom Boenischom, patrycyuszom Głogowskim; Franciszek Boenisz przybył do Polski około r. 1820. *Dokument u rodziny; Bork.*

Dla ścisłości podajemy rysunek tego herbu jaki jest zamieszczony u Siebmachera. Jest on podobny do opisanego, lecz na poprzek gwiazdy ułożono pas żelazny. Nad hełmem w koronie taka sama gwiazda jak i na tarczy. Labry zaś z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne podbite srebrem. *Sieb.*

BOESSNER. — Na tarczy ściętej, o poprzecznym pasie czerwonym ze złotymi brzegami, w polu górnym błękitnym—sześciopromienna gwiazda złota, w dolnym zaś srebrnym — dwie róże czerwone rzędem. Nad hełmem w koronie sześciopromienna gwiazda złota między dwiema trąbami: z prawej strony złotą i błękitną, a z lewej czerwona i srebrną. Labry z prawej strony błękitne podbite złotem, a z lewej czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1785 Jakóbowi Boessnerowi, neoficie, bankierowi w Brodach, przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. *Bork., Hefn.*

BOGDANOWICZ I. — Na tarczy ściętej w polu górnym dwudzielnym, w I czerwonym — pół wołu srebrnego w lewo, w II srebrnym — pół konia czerwonego; w dolnym zaś błękitnym trzy podkowy srebrne barkami do góry: dwie i jedna. Nad tarczą dwa hełmy ukoronowane, w pierwszym pół orła czarnego z głową w lewo, w drugim trzy pióra strusie: białe pomiędzy błękitnymi. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne podbite srebrem. Nadany d. 9 Grudnia r. 1784, Michałowi, Waleryanowi i Bernardowi Bogdanowiczom, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Hefn.*

BOGDANOWICZ II. — W polu błękitnym dwie podkowy srebrne barkami do góry, pomiędzy które wchodzi klinowato złote pole o bokach łukowatych, dochodzące do szczytu tarczy, a na nim głowa końska czarna, (tarcza tak zwana *chape*). Nad hełmem w koronie, pomiędzy dwiema złotymi trąbami, czarna głowa końska z szyją. Labry z prawej strony błękitne podbite srebrem, a z lewej czarne podbite złotem. Nadany d. 19 Lipca r. 1782 Deodatowi i Janowi Bogdanowiczom ormianom, z przydomkiem z Oroscheny, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Hefn.*

BOGORYA I. — W polu czerwonym dwa żełęczce srebrne od strzał, zwrócone jedno ostrzem w górę, a drugie na dół. Nad hełmem w koronie paw ze złamaną strzałą ostrzem do góry w dziobie. Herb z XIII wieku. *Paprz.; Okol.; Nies.; Potoc.; Małach.; Wiel.*

BOGORYA II. — W polu zielonym dwa żełęczce srebrne od strzał z sobą złączone, zwrócone jedno ostrzem w górę, a drugie na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Nies.*

BOGUSZEWICZ. — W polu barwy niewiadomej jakaś roślina kolczasta, osadzona na pniu o czterech korzeniach. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Autografy z 1575, 1579, 1580 i 1581, własność p. Bisiera.*

BOHUSZ cz. Widły. — W polu czerwonym dwuzębne żełęczce od wideł. Nad hełmem w koronie takie same żełęczce. Przyniesiony z Czech do Polski około r. 1296. *Ottuv; Ms. Ziel.; Enc. W.*

BOJCZA (*Boycza*) cz. Modzele, Modzela. — W polu czerwonym potrójny krzyż złoty. Nad hełmem, w koronie trzy pióra strusie. Herb z XIII wieku. *Biel.; Paprz.; Okol.; Nies.; Małach.; Wiel.; Pot.; Her. Kr. Pol.*

BOJOMIR. — W polu błękitnym nad rogami złotego półksiężyca dwie gwiazdy srebrne. Nad hełmem z krzyżem kawalerskim na szyi, w koronie ręka obnażona z mieczem. Nadany 21 Lutego r. 1827 Andrzejowi Buttie, dowódcy 4-go pułku ułanów wojska polskiego, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BOKIJ. — W polu czerwonym topór srebrny ostrzem w lewo; na nim krzyż kawalerski złoty. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Jeden z bardzo starych herbów ruskich. *Paprz.; Okol.; Nies.; U Niesieckiego topór mylnie w prawą stronę obrócony). Małach.; Pot.; Wiel.*

BOLL. — Na tarczy czterodzielnej, w polach I i IV czarnych — orzeł złoty z głową w lewo, w II i III złotych — dwa pasy czarne ukośno-prawe. Nad tarczą dwa ukoronowane hełmy nad pierwszym orzeł złoty z głową w lewo, nad drugim zaś trzy pióra strusie: złote między czarnymi. Labry czarne podbite złotem. Nadany r. 1794 Franciszkowi Ksaweremu Boll, dyrektorowi ekspedytu galicyjskiego gubernium, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Bork.; Hefn.*

BOMBEK I. — Na tarczy dwudzielnej w polu I srebrnym ściętym po pięć róż czerwonych ukośnie na krzyż ułożonych, w II czerwonym na złotej koronie wspięty ukoronowany lew złoty. Nad hełmem korona. W Polsce od XV wieku. *Ms. Ziel.; Autograf z r. 1713, własność p. Wittyga.*

BOMBEK II. — Na tarczy dwudzielnej w polu I czerwonym — wspięty lew złoty, w II błękitnym — na pasie srebrnym ukośno prawym rzędem pięć róż czerwonych. Nad hełmem korona. Nadany w r. 1673 Janowi Małkowskemu. *Vol. Leg. V. 152; Nies.; Bork.; Her. Kr. Pol.*

BONAROWA. — Na tarczy o polach — prawem srebrnym, a lewem czerwonym — podwójna lilia pół czarna z prawej, a srebrna z lewej strony. Nad hełmem w koronie rycerz w szyszaku i zbroi, prawą połówką srebrną, a lewą czarną, trzyma w prawej ręce chorągiew czarną, a w lewej białą. Z Flandryi od XV wieku. *Biel.; Paprz.; Okol.; Nies.; Sieb.*

BONELLI. — Na tarczy sześciu dzielnej w polach I i VI czerwonych — trzy pasy poprzeczne złote, w II i III srebrnych — wół czerwony, a w IV i V — trzy pasy poprzeczne złote i trzy błękitne naprzemian. Nad hełmem w koronie na dwóch kluczach srebrnych, ukośnie skrzyżowanych, na obsadzie wachlarz z dziewięciu piór strusich. Indygenat z r. 1658. *Vol. Leg. IV. 571., Bork.; Crol.*

BONER. — Na tarczy ściętej w polach barwy niewiadomej, w górnym z łodygi o dwóch listkach trzy kwiatki dzwonków, a w dolnym pół lwa wspiętego. Nad hełmem w koronie pół lwa. Początek herbu niewiadomy. *Krzyż.*

BONTANI. — W polu błękitnym ręka w lewo w białym rękawie trzyma strzałę srebrną ze-
leżcem do góry, nad ręką krzyż kawalerski czerwony, a pod ręką — półksiężyc złoty rogami
w prawo. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Nadany w r. 1785 Michałowi i Kazimierzowi
Bontanin. *Bork.; Her. Kr. Pol.*

BONTEMPS. — Na tarczy czterodzielnej, w polu I błękitnym—dwie ręce w uścisku, w II bia-
łym nad bramą z dwoma wieżami — orzeł, w III białym — rzeka poprzeczna, w IV zaś błę-
kitnym — lew. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Z nagrobku w kościele po-kapucyn-
skim w Warszawie Jenerała Piotra Bontemps, zmarłego d. 20 Sierpnia r. 1840.*

BONĆZA I cz. Goworożec, Jednorożec. — W polu błękitnym, jednorożec biały w biegu. Nad
hełmem w koronie pół takiego samego jednorożca. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Biel.;
Okol.; Nies.; Małach.; Kurop.*

BONĆZA II. — W polu błękitnym jednorożec biały w biegu, przecięty półksiężycem złotym
rogami w prawo; nad nim z lewej strony trzy sześciopromienne gwiazdy złote: dwie i jedna.
Nad hełmem w koronie pół jednorożca. Początek odmiany niewiadomy. *Her. Kr. Pol.*

BONĆZA III. — W polu czerwonym jednorożec biały w biegu. Nad hełmem w koronie pół
takiegoż jednorożca. Początek odmiany niewiadomy. *Okol.; Her. Kr. Pol.*

BORAWSKI cz. Cholewa odm. — W polu czerwonym pomiędzy dwoma klamrami srebrnymi
barkami ku sobie — miecz ostrzem na dół. Nad hełmem w koronie topór srebrny ze złotym
drzewcem prosto stojący. Początek odmiany niewiadomy. *Hefu.*

BORCH I, cz. Trzy kawki. — W polu srebrnym trzy kawki czarne: dwie i jedna. Nad hełmem
w koronie taka sama kawka, pomiędzy dwoma orłami skrzydłami, prawem białym, a lewym,
czarnym. Tarczę podtrzymuje dwóch uzbrojonych krzyżaków, trzymających za rękojeście
po dwa miecze: prawy w prawej ręce, a lewy — w lewej. Przyniesiony z Niemiec do Inflant w XIII
wieku. *Nies.; Kras.; Wiel.; Bork.*

BORCH II. — Na tarczy czterodzielnej przedzielonej pasem poprzecznym, wszystko barwy złotej,
w polach I i IV — gryf srebrny wspięty, w II — mitra oparta o wierzchołek trójkątu, w III —
skrzyżowane dwa miecze; na pasie zaś trzy kawki czarne jedna za drugą. Nad tarczą bez ko-
rony trzy hełmy ukoronowane: nad pierwszym pół gryfa białego w lewo, nad środkowym po-
między dwoma czarnymi skrzydłami orłami — kawka, a nad ostatnim — gryf biały. Powstał z Bor-
cha I w XV wieku. *Wiel.; Koss.*

Według wszelkiego prawdopodobieństwa układ i kolory tego herbu, podane przez St. hr. Kossakowskiego, wydają
się nam mylnymi, dla następujących powodów: wszystkie pola złote być nie mogą, jak dowodzi porównanie
z rysunkiem Borchy III (patrz niżej); dalej, trójkąt w XV wieku nie ma racji bytu, ponieważ Borchowie otrzymali
go dopiero za Zygmunta Augusta, a więc w XVI wieku; wreszcie trzy kawki jedna za drugą są anomalją, gdyż
nie mamy przykładu w heraldyce, ażeby herb złożony uległ kardynalnej zmianie w stosunku do zasadniczego
rysunku pierwowzoru, bez wyraźnego o tem zaznaczenia w samem nadaniu; brak w nim także krzyżów
o jakich wspomina Wielądko i Siebmacher. Niepominęliśmy go tutaj jedynie dla ścisłości.

BORCH III. — Na tarczy pięciodzielnej z pasem poprzecznym przez środek, lecz nie zakrywają-
cym piątego pola; w polu I herb Pomorza złożony z dziewięciu pól: w 1-em złotem — gryf
kaszubski czarny w lewo, w 2-em błękitnym — gryf szczeciński czerwony, w 3-em srebrnym —
gryf pomorski czerwony, w 4-em srebrnym — wendyjski gryf w pasy zielone i czerwone w lewo,
w 5-em ściętym, od góry czerwonym — pół gryfa srebrnego, a u dołu szachownica srebrno-błękitna
herb Uzny (Uzedom), w 6-em czerwonym — smok srebrny z podwiniętym ogonem, herb Rugii,

w 7-em złotem—gryf czarny w lewo ze skrzydłem srebrnym,—herb Bortu (Borth), w 8-em złotem — dwa ostrzewia czyli pnie sękatę czerwone ukośnie skrzyżowane, z różą czerwoną w każdym skrzyżowaniu, herb Gutzekowy (Gutzkow), a w 9-em czerwonym—krzyż srebrny z rozdartymi ramionami, herb biskupstwa Kamińskiego; w polu II błękitnym — mitra; w III błękitnym — dwa miecze ostrzami na dół ukośnie skrzyżowane, w IV czerwonym—gryf biały inflancki, w V złotem — trzy kawki czarne: dwie i jedna, właściwy Borchów; na pasie zaś srebrnym z prawej strony w dwóch wierszach złote: TRES IN UNO, a z lewej — trójkąt złoty wierzchołkiem do góry. Nad hrabiowską koroną trzy hełmy: nad pierwszym — w koronie baronowskiej francuskiej pół gryfa czarnego w lewo, nad środkowym—w koronie baronowskiej niemieckiej kawka czarna, między dwoma czarnymi orłami skrzydłami, a nad trzecim — w czapce mistrza Inflanckiego pół gryfa białego. Tarczę podtrzymuje z prawej strony krzyżak zbrojny, trzymający dwa miecze skrzyżowane w prawej ręce, a w lewej — błękitną chorągiew z krzyżem złotym kawalerskim; z lewej zaś strony tarczy — orzeł biały z głową zwróconą w lewo, w lewej łapie trzyma chorągiew z literami S. R. [Sigismundus (II) Rex (Poloniae)]. Z hełmów zwiesza się płaszcz czerwony podbity gronostajami, cały herb osłaniający. Godło: OMNE TRINVM PERFECTVM. Początek odmiany w XVI w. za Zygmunta Augusta II. Potwierdzeni w cesarstwie niemieckim w r. 1781, a w Królestwie Polskim w r. 1845. *Balt. Wap.; Sieb. Ex-libris własność p. Wittyga.*

BORCK. — W polu błękitnym złota lampa rzymska z płomieniem. Nad hełmem w koronie taka sama lampa między dwoma orłami skrzydłami, z których prawe błękitne, a lewe czerwone. Starożytny herb pomorski. *Nies.*

BOREJKO (Boreyko). — W polu srebrnym figura czerwona na kształt swastyki, w której słup pionowy w obu końcach dwa razy załamany. Nad hełmem korona. Jeden z najstarszych herbów ruskich. *Kojał.; Nies.; Małach.; Wiel.; Mał.*

BOREK. — W polu czerwonym dwa wilki barwy naturalnej rzędem, biegają pod górę zieloną. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Z Pomorza do Polski w XIII wieku. *Mał.; Ulan.; Sieb.*

BOREK I cz. Strzała odm. — W polu czerwonym strzała żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb z XIII wieku. *Mał.; Ulan.*

BOREK II cz. Strzała odm. — W polu czerwonym strzała srebrna żelźcem do góry, opierzenie czarne jakby w kulki zakończone. Nad hełmem w koronie—rogi jelenie. Początek odmiany niewiadomy. *Sieb.*

BORETTI. — Na tarczy pięciodelnej w polach I i IV srebrnych i II i III czerwonych — po jednej głowie murzyna, w V zaś podłużnej, błękitnej—unoszący się anioł w szacie czerwonej, w prawej ręce trzyma przy ustach złotą trąbę, a w lewej palmę. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany d. 10 Września r. 1850 Ferdynandowi Boretti, nadstrażnikowi objazdu IV straży celno-granicznej okręgu I, oraz Feliksowi, Janowi, Maryi, dzieciom pozostałym po bracie jego, budowniczym przy Cesarsko-Królewskich pałacach Łazienkowskim i Belwederskim. *Dyplom u rodziny.*

BORISSOWE cz. Boryszowe. — W polu czerwonym dwa noże ukośnie na dół trzcionkami skrzyżowane. Nad hełmem korona. Jeden ze starszych herbów polskich. *Mał.; Helc.*

BORKIEWICZ. — Na tarczy ściętej w polu górnym złotem pół orła czarnego, w dolnym zaś czerwonym głowa jelenia wprost. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich: pierwsze, trzecie i piąte złote, drugie czarne a czwarte czerwone. Nadany d. 28 Stycznia r. 1802 Józefowi, Michałowi i Franciszkowi braciom Borkiewiczom, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Bork.; Her. Kr. Pol.*

BORKOWSKI. — Na tarczy dwudzielnej, na polach I czerwonym, a II błękitnym, nad półksiężcem rogami do góry — krzyż podwójny; półksiężyc i krzyż w prawej połowie błękitne, a w lewej — czerwone. Nad hełmem w koronie sześć piór strusich: pierwsze, trzecie i piąte czerwone, pozostałe — błękitne. Labry czerwone podbite błękitnem. Nadany w r. 1790 Józefowi Borkowskiemu. *Bork.; Sieb.*

BORKOWSKI-DUNIN Hrabia cz. Łabędź odm. — W polu czerwonym łabędź biały. Nad koroną hrabiowską hełm, w koronie którego taki sam łabędź. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1818 Wincentemu, Franciszkowi, Tytusowi, Henrykowi i Stanisławowi braciom Dunin-Borkowskim, przez Franciszka II, Cesarza Austriackiego, a potwierdzony w Królestwie Polskim w r. 1824. *Kos.; Grit.-Hild.*

BORKOWSKI Hrabia cz. Junosza odm. — Na tarczy ściętej, w polu górnym srebrnym—miecz w pochwie rękojeścią w lewo, w dolnym zaś czerwonym—na murawie baran biały ze skrważonym bokiem. Nad koroną hrabiowską hełm, w koronie którego pięć piór strusich. Labry czerwone podbite srebrem. Tarczę podtrzymują dwa orły z głowami odwróconymi. Godło: SEMPER RECTE PROGREDITVR VIA. Nadany w r. 1861 Włodzimierzowi Borkowskiemu, szambelanowi, przez Franciszka Józefa, Cesarza Austriackiego *Kos.; Grit.-Hild.*

BORMANN. — W polu błękitnym na murawie w lewo wspięty lew złoty w takiejże koronie trzyma w prawej łapie strzałę żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Nadany d. 26 Kwietnia r. 1769 Chrystianowi Augustowi Bormann, kapitanowi regimentu Pińskiego. *Vol. Leg. VII. 802 i 803.; Bork.; Her. Kr. Pol.*

BOROWIEC cz. Junosza odm. — W polu czerwonym baran biały z głową zwróconą w lewo nad hełmem dwie trąby: prawa czerwona z pasem poprzecznym srebrnym przez środek, lewa zaś srebrna z takim samym pasem czerwonym. Labry czerwone podbite srebrem. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Hefn.; Sieb.*

BOROWSKI I. — Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV błękitnych — róg jeleni, odnogami w lewo, w II i III czerwonych—wspięty lew złoty w lewo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany d. 3 Stycznia r. 1826 przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego. *Bork.; Enc. Pow.*

BOROWSKI II. — Na tarczy pięciodelnej, w polach I i IV czerwonych—dwa rogi jelenie z kością czołową—złote, w II i III błękitnych — wspięty lew złoty, w V zaś błękitnym — sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie dwa skrzydła orle czarne. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne podbite złotem. Nadany d. 23 Stycznia r. 1831 Ludwikowi Ernestowi Borowskiemu, arcybiskupowi Królewickiemu, przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego. *Bork.; Sieb.; Enc. Pow. IX. 198, 199.*

BOROWSKI Baron cz. Jastrzębiec odm. — W polu błękitnym, w podkowie złotej ocelami do góry złoty krzyż kawalerski. Nad tarczą w koronie hrabiowskiej jastrząb barwy naturalnej, z dzwonkiem złotym u lewej nogi, w prawej—w szponach trzyma podkowę z krzyżem, jak na tarczy. Nadany w r. 1803 Józefowi Borowskiemu stolnikowi grabowskiemu, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Kos.*

BORSKI. — W polu czerwonym noga obnażona przeszyta strzałą ukośnie prawo żelźcem na dół. Nad hełmem w koronie skrzydło orle barwy naturalnej. Herb znany w Polsce z XV wieku *Nies.; Her. Kr. Pol.*

BORSTEL. — W polu srebrnym trzy róże czerwone: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z d. 12 Czerwca r. 1785 Ernestowi Gotlibowi Borstel, generałowi majorowi Króla Pruskiego. *Vol. Leg. V. 730.; Bork.; Zedl. I. 289.; Sieb.*

BOSAK. — Na tarczy ściętej, na polach górnym błękitnym, a dolnym złotym—lew w górnej części złoty, a w dolnej błękitny trzyma bosak w połowie złoty, a w połowie błękitny. Nad hełmem zawój, a na nim pół lwa złotego, trzymającego złoty bosak. Nadany d. 14 Lutego r. 1826 Maurycemu generałowi dywizji wojska polskiego, Józefowi podpułkownikowi sztabu jeneralnego wojska polskiego i Ludwikowi referendarzowi stanu braciom Hauke, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla polskiego. *Her. Kr. Pol.; Kos.*

BOSCAMP.—Na tarczy dwusiecznej w polu I czerwonym—orzeł w locie, w II srebrnym—głowa wołowa czarna wprost, w III zaś błękitnym na murawie rzędem siedem topoli. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich: pierwsze i piąte czerwone, drugie i czwarte białe, a trzecie błękitne. Indygenat z r. 1768 Karolowi Boscamp z przydomkiem Lasopolski. *Nies.; Bork.; Sieb. III. 123.*

BOSTOWICKI cz. Odyniec odm. — W polu czerwonym krzyż srebrny, u dołu w prawo załamany ku górze. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Piek.*

BOUFFAŁ cz. Bohufla Lis odm. — W polu czerwonym nad trzema poprzecznymi srebrnymi zrębami jednym nad drugim od góry ku dołowi zmniejszającymi się — strzała srebrna bez opierzenia, żełżcem do góry, dwa razy belką srebrną przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany z końca XIV wieku. *Kojał.; Piek.*

BOYEN cz. Palma odm.—Na tarczy pięciodzielnej w polu I błękitnym—z obłoków ręka zbrojna z mieczem, w II czerwonym — trzy wieże białe o spiczastych dachach, w III błękitnym—pół dwugłowego orła czarnego, trzymającego w szponach trzy strzały złote ostrzami do góry, w IV srebrnym — chorągiew z krzyżem złotym czerwona na drzewcu ukośno lewym, w V zaś srebrnym—na murawie palma z koroną na środku pnia. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Nadany w 1701 i 1705 przez Fryderyka I, Króla Pruskiego. *Bork.; Sieb.*

BOŻA WOLA. — W polu błękitnym nad półksiężycem złotym rogami do góry, na barku i w środku podkowy srebrnej ocelami na dół — krzyż kawalerski srebrny. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Papr.; Okol.; Nies.; Małach.; Potoc.; Kurop.; Wiel.*

BOŻENA.—W polu czerwonym nad półksiężycem srebrnym także trzy sześciopromienne gwiazdy srebrne: jedna i dwie. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwoma piórami strusimi miecz ostrzem do góry. Nobilitacja w 1775 r. przez Stanisława Augusta; potwierdzenie uzyskali w d. 31 Listopada r. 1854 Tekla-Teresa Glezler, wdowa po kasyerze Banku Polskiego, i ich dzieci: Piotr-Jan, Jan-Władysław, Teofila-Wiktoria i Marcelina-Anna, od Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Oryginalny dyplom w posiadaniu rodziny.*

BOŻENIEC. — W polu czerwonym, na barku kłamry czarnej, którą Niesiecki nazywa bramą obozową, Piekosiński wyprowadza od runy *lōgr*, Darowski zaś od głoski słowiańskiej *п*. stoi krzyż kawalerski złoty. Nad hełmem pięć piór strusich. Jeden z najdawniejszych herbów ruskich. *Okol.; Nies.; Dar.; Piek.*

BOŻEJDARZ. — W polu błękitnym krzyż srebrny, na ramionach którego po lilii czarnej. Nad hełmem w koronie taki sam krzyż na pięciu piórach pawich. Początek herbu niepewny. *Nies.; Małach.; Piek.; Mał.*

BOŻYDAR. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I błękitnym nad dwiema krokwiemi złotymi, złączonymi na kształt litery *W*. — dwie szpady ukośnie skrzyżowane ostrzami na dół, pomiędzy rękojeściami i po bokach po lilii srebrnej; w II czerwonym—wspięty lew złoty w takiejże koronie, z mieczem w prawej łapie, a lewą oparty na okrągłej tarczy stalowej. Nad hełmem w koronie skrzydło sępie czarne przeszyte strzałą. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne podbite złotem. Nadany d. 31 Sierpnia r. 1847 Antoniemu Gautier, radcy stanu, szefowi biura w wydziałach po byłej Komisji Rządowej Wojny pozostałych, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BÓBR I. — Na tarczy dwudzielnej srebrem obramowanej gwoździami złotymi obitej, w polu I błękitnym — na gałęzi pnia bóbr w lewo, w II czerwonym — nad krzakiem kwitnącej melisy ośmiopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany d. 14 Stycznia r. 1839 Antoniemu Bobrowskiemu, radcy stanu, dyrektorowi wydziału dochodów niestałych Komisji Skarbu, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BÓBR II. — Na tarczy dwudzielnej o srebrnym skraju, gwoździami złotymi obitej, w polu I błękitnem—na gałęzi pnia bóbr w lewo, w II czerwonym—strzała żelźcem do góry zakończona orlim czarnym ogonem. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany d. 21 Maja r. 1842 Szymonowi Bobrowskiemu, byłemu komisarzowi wydziału administracyjnego komisji województwa Kaliskiego. *Her. Kr. Pol.*

BRACKEL. — W polu srebrnem głowa jelenia barwy naturalnej wprost, z koroną złotą pomiędzy rogami o pięciu odnogach. Nad hełmem w koronie takie same rogi. Labry czarne podbite srebrem. Z Niemiec. *Nies.; Bork.; Balt. Wap. Sieb. Baronowie pruscy.*

BRADACICE cz. Bratczyce. — W polu czerwonym dwa topory srebrne ostrzem od siebie ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Paprz.; Okol.; Nies.; Małach.*

BRAMA cz. Oginię. — W polu błękitnem na barku czerwonej klamry (powyżej Bożeniec) krzyż srebrny, u góry rozszczepiony. Tarczę okrywa płaszcz książęcy z mitrą. Jeden z najstarszych herbów ruskich. *Paprz.; Okol.; Nies.; Małach.; Potoc.*

BRANDYS. — W polu czerwonym z korony złotej ręka zbrojna ukośnie w prawo miecz ostrzem na dół trzymająca. Nad hełmem w koronie taka sama ręka. Herb w Polsce od XV wieku. *Ms. ofam. Prus.; Nies.*

BRANICKI Hrabia cz. Korczak odm. — W polu czerwonym trzy zręby srebrne, jeden nad drugim, ku dołowi zmniejszające się. W koronie hrabiowskiej hełm z koroną, nad którą w czaszy złotej pół wyżyła białego w obroży czerwonej. Labry czerwone podbite srebrem. Przyznany d. 18 Lipca r. 1839, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego, a potwierdzony d. 9 Marca r. 1871. *Bork.; Grit.-Hild.*

BRANT I. — W polu srebrnem ukośnie w prawo pochodnia czarna gorejąca płomieniem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Ms. ofam. prus.; Nies.; Bork.*

BRANT II. — W polu barwy niewiadomej dwa wręby, z górnego dłuższego — trzy płomienie. Nad hełmem w koronie trzy płomienie. Nadanie d. 15 Lipca r. 1512 Oswaldowi, Michałowi i Achacemu braciom Brantom. *Ms. ofam. prus.; Nies.; M. Kor. Ks. 26. str. 131.*

BRANT III. — W polu barwy niewiadomej na pagórku pochodnia o trzech gorejących ramionach do góry. Nad hełmem taka sama pochodnia. Początek herbu niewiadomy. *Nies.*

BRANT IV. — W polu złotem ukośnie w prawo czarna pochodnia, o trzech ramionach, gorejących do góry. Nad hełmem w koronie taka sama pochodnia, lecz prosto umieszczona. Początek herbu niewiadomy. *Sieb.*

BRANT V. — W polu barwy niewiadomej gałąź ukośnie w lewo, z dwoma sękami z prawej strony, a jednym — z lewej. Nad hełmem w zawoju pod zielonym krzakiem — płomienie. Od hełmu zwieszają się labry. Początek herbu niewiadomy. *Sieb.*

BRANT VI. — W polu błękitnem dwie gałęzie ukośnie skrzyżowane u góry zapalone, z czterema sękami po obu stronach każdej. Nad hełmem w koronie dwa orle skrzydła: błękitno-srebrne z prawej strony, a srebrno-błękitne z lewej. Labry błękitne podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy. *Sieb.*

HERBY ZNANE TYLKO Z NAZWY,

A.

1. Ab-Dieterich.
2. Abicht.
3. Abulewicz.
4. Accorimboni.
5. Ackerstaff.
6. Adzykicz.
7. Affata.
8. Afner.
9. Agryppa.
10. Ajwas.
11. Albrechtowicz.
12. Amandowicz.
13. Amira.
14. Anikini.
15. Ansitio.
16. Antonowicz.
17. Antony.
18. Antoszewicz.
19. Arap.
20. Arbore.
21. Ardek.
22. Arensdorff.
23. d'Argeles.
24. Arhip.
25. Arnold II.
26. Arsinowski.
27. Asman.
28. Askoczyński.
29. Assakiewicz.
30. Assemerg.
31. Aster.
32. Aszardy.
33. Au.
34. Aubrecht.
35. Auenthal-Gussman.
36. Augustynowicz.
37. Aurray.
38. Auspit.
39. Awak-Wakowski.
40. Awejde cz. Aweyde.

B.

41. Babicz.
42. Bachmann.
43. Badyński cz. Jelita odm.
44. Baerl.
45. Bakka.
46. Balas cz. Balassy.

47. Balasinowicz.
48. Balewicz.
49. Balika cz. Balinka.
50. Baliński.
51. Ball.
52. Ballog.
53. Ballus.
54. Baloszeskul.
55. Bałaban.
56. Bałabucha.
57. Bałasanowicz.
58. Baniakiewicz.
59. Bantle.
60. Bańczakiewicz.
61. Baranowski II.
62. Baranowski cz. Grzymała odm.
63. Barbier.
64. Bardski.
65. Bariotti.
66. Barkala.
67. Barnewall.
68. Bars.
69. Barsotti.
70. Barthel.
71. Bartkowski cz. Taczala odm.
72. Baryczka II.
73. Baszota.
74. Batto.
75. Bazan.
76. Bazylik.
77. Becher.
78. Beczwarowski.
79. Befot.
80. Bejser cz. Beyzer.
81. Bekarewicz.
82. Béker.
83. Bekierski cz. Jastrzębiec odm.
84. Belejowski.
85. Belgram.
86. Belkur cz. Belcourt.
87. Bellefroid.
88. Bellowski.
89. Belza II.
90. Belżyński.
91. Bem III.
92. Benet cz. Benetti.
93. Ber.
94. Berdo.
95. Berens cz. Dönhoff odm.
96. Berenfauer.
97. Bergin.

98. Bergonzoni.
99. Berkman.
100. Bernacki.
101. Bernatowicz II.
102. Bernawski.
103. Bernic.
104. Bersot.
105. Berszowski.
106. Bertrand II.
107. Bestenhauz.
108. Beszan cz. Bessan.
109. Bettis.
110. Betty.
111. Białohun.
112. Białopiór.
113. Białostocki cz. Topacz z Jastrzębcem.
114. Bielawy.
115. Bielecki.
116. Bieleje.
117. Bielewicz cz. Mogiła odm.
118. Bielicki.
119. Bielowodzki.
120. Bienia.
121. Biernacki.
122. Birnbaum.
123. Biskupski.
124. Bistrom.
125. Blanckenburg.
126. Blandau.
127. Blankowski.
128. Blumberg II.
129. Błaszkiwicz.
130. Błoński.
131. Bobakowski.
132. Bobele.
133. Boby.
134. Boccardo.
135. Boch.
136. Bochamps.
137. Bochliński.
138. Bociarski.
139. Bogacki.
140. Bogdanowicz.
141. Bogdaszewski.
142. Boglewski.
143. Bogowolski.
144. Bogusławski.
145. Bohdanowicz cz. Niezgoda odm.
146. Bojasiński.
147. Bojen.
148. Boldeskul.

149. Boll II.	168. Bötticher.	187. Brunett.
150. Bollo.	169. Brabeck.	188. Brusko.
151. Bonak cz. Bunak.	170. Braha.	189. Brzeński.
152. Bontesz.	171. Brajeskul.	190. Buchman.
153. Borasta.	172. Bratyński.	191. Bucki.
154. Boratini cz. Boratyni.	173. Brawiński.	192. Buczyna.
155. Borcze.	174. Bredpuch.	193. Bugień.
156. Borczile.	175. Brelen.	194. Buksiński.
157. Bordel.	176. Brenn.	195. Bukowski.
158. Borewicz cz. Prus odm.	177. Breuzan.	196. Buono.
159. Borkowski II.	178. Brezany.	197. Burzyński.
160. Borschan.	179. Brigien.	198. Buska.
161. Borski cz. Lwia głowa.	180. Bring.	199. Busz.
162. Boruński.	181. Brinzan.	200. Butkiewicz.
163. Bosroger le Roy.	182. Brodeskul.	201. Butner.
164. Bossetti.	183. Brodowski cz. Łada odm.	202. Butt.
165. Botezal.	184. Brujewicz.	203. Butucza.
166. Bottini.	185. Brumer.	204. Butzura.
167. Bożęski.	186. Brunelli.	

UPRASZA SIĘ O NADSYŁANIE RYSUNKÓW Z DOWODAMI.